

Alledaagse gemeenschap en conflict

Dr. Ruth Soenen
(Antropologie KU Leuven)

Gemeenschap = homogene
groep?

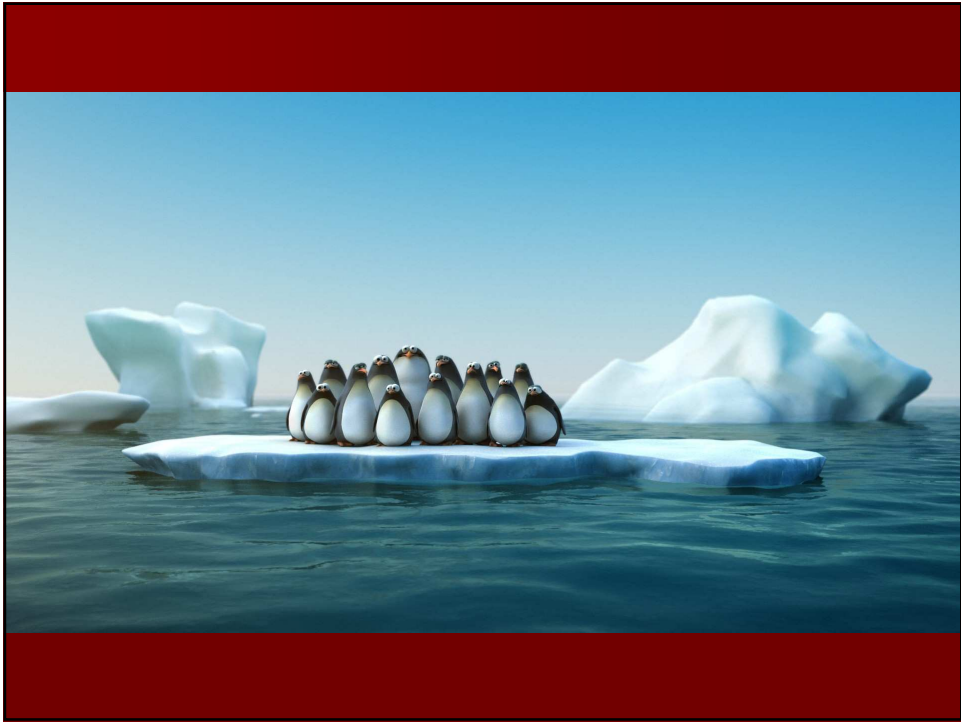
Gemeenschap

- een groepsgebeuren obv etniciteit, geslacht, inkomen → gesloten en ingekapseld
- verbonden aan een bepaalde ruimte:
  - Arbeidersbuurt of volkswijk
  - Stamcafé
  - Zelforganisatie

Gaat terug naar ideeëngoed van Chicagoschool
(begin 20ste eeuw: stad als mozaïek van
gescheiden leefwerelden)

Gemeenschap / Conflict

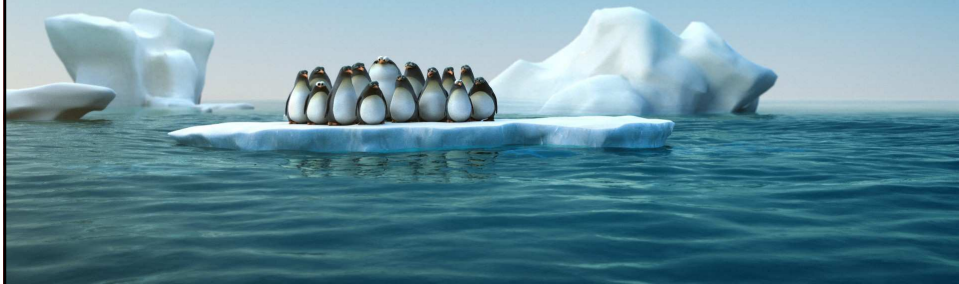
- Anders leren kijken naar gemeenschap en conflict
- op basis van studies naar de collectieve ruimte
  - Ruimte waar een sociaal en etnisch divers publiek aanwezig is
  - Drukbevolkte momenten met onbekenden

Je in groep verplaatsen heeft zo zijn voordelen

Gemeenschap / Conflict

- Drukbevolkte situaties sluiten sociale processen niet uit.
- Gevalsstudie van tram 12

De tram als multiculturele stad in zakformaat

Het belang van korte contacten

– Situeren binnen het landschap van sociale relaties

- Sterke / duurzame relaties
- Zwakke / potentiële relaties
- Korte / vluchtige relaties

Het belang van korte contacten

- Situeren binnen het landschap van ruimtelijke concepten
  - Het toenemend belang van de niet-plaats tegenover het belang van de plaats

De wereld van korte contacten op de tram

- Vermijding
- Hulp
- Indruk
- Small talk en quasi-primaire relaties
- Conflicten

VERMIJDING

- Beleefde vermijding
- Vermijding als preventieve competentie

HULP

- "Civility towards diversity"
- Hulp weigeren

Indruk

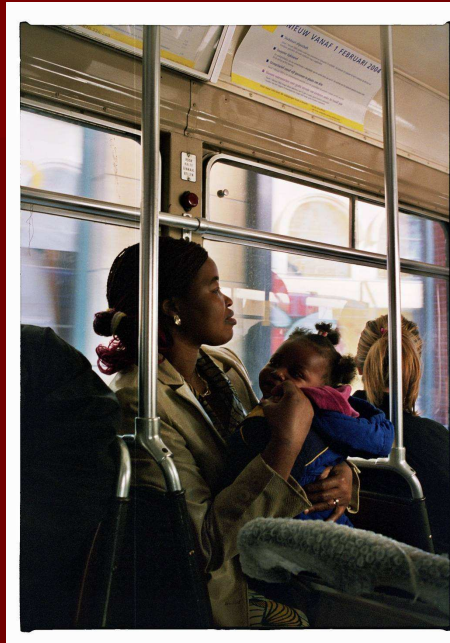
- Macho
- Flirten
- Moeders

Small talk en quasi-intieme relaties

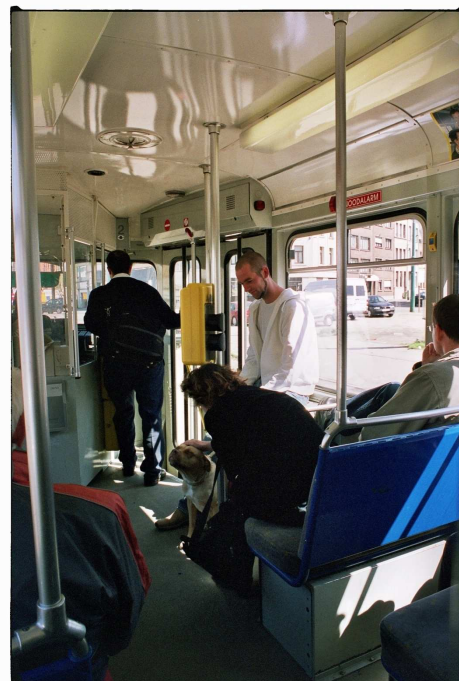
**Small talk en quasi-
intieme relaties**

- Naar aanleiding van de
aanwezigheid van kleine
kinderen

**Small talk en quasi-
intieme relaties**

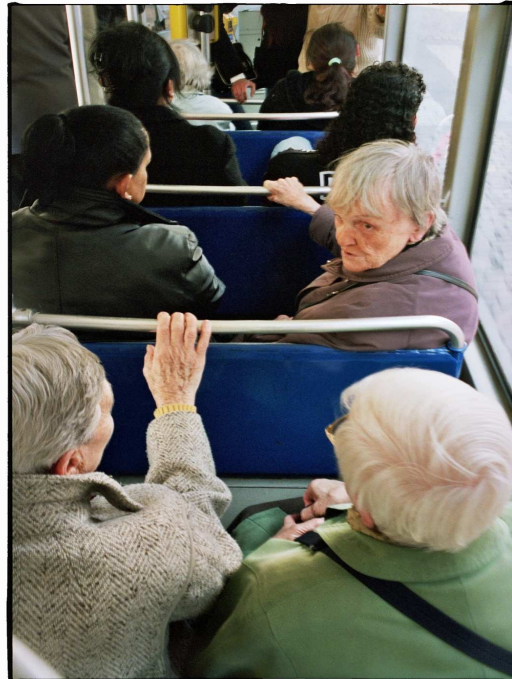
- Naar aanleiding van de
aanwezigheid van
honden

Wat leren

small talk en quasi-
intieme relaties ons

over gemeenschap?

Gemeenschap = tijdelijk

- In de quasi-intieme bindingen zit een element van gemeenschap (cfr pinguïns)

- permanente groepsvorming
- instrumentele relaties

→ Een tijdelijke samenhang

Gemeenschap = alledaags

- Samen zijn niet op basis van gemeenschappelijke ideologie, visie, religieuze en of morele waarden
- Mensen zijn ook verbonden door alledaagse praktijken!

Gemeenschap = mobiel

- Een proces van aaneenhechten maar ook van scheiden
- Gemeenschap = connectie + disconnectie
- Kantelende vorm tussen een 'wij' en een 'zij' in.

Verschillende versies van gemeenschap

(1) Gemeenschap op basis van homogeniteit

- Duidelijk onderscheid tussen 'wij' en 'zij'.
- Inclusie: sociale steun en sociale controle

Valkuil:

- simplistische visies over het vormen van sociale groepen
- Exclusie en polarisatie

Verschillende versies van gemeenschap

(2) Kantelende en lichte versies van gemeenschap

- diversiteit
- er is ruimte voor vermijding én ontmoeting
- groepsdoorkruisende ontmoetingen waar het onderscheid tussen 'wij' en 'zij' vervaagt.

Conflicten op de tram

(1) Conflicten op basis van groepsgebonden waarden en normen

- bv te luid op praten

(2) Conflict in de vorm van vooroordelen

“La dame dans le tram”

Er is plaats genoeg.
En toch komt hij hier zitten.

Hij kleedt zich uit. Hij denkt zeker
dat hij in zijn badkamer is?

(3) Conflict: toe-eigening van het territorium

- Afrikaanse prostituees
- Zigeunergroepen
- Scholieren

(4) Conflict: ergerniswekkende contacten

- Belang van erg reële maar minimale wrevels en ergernissen
  - Tijdelijk onaangename emotionele invloed op individueel betrokkenen
  - Maar kunnen ook betrokken worden in een kettingreactie!!

Belang van kleine erupties

Kleine erupties fungeren als kritieke punten voor conflictescalatie.

Een goed functioneel verloop = een goed sociaal verloop

Uitdaging

Niet enkel richten op ingekapselde en gesloten gemeenschappen MAAR ook oog hebben voor

- alledaagse gemeenschap (individuen kunnen gezien worden in verschillende rollen)
- kleine erupties (conflictescalatie kan verhinderd worden)
- tussenruimtes (stad is meer dan mozaïek van kleine clans)

- Combineer

- Gespecialiseerde kennis en gerichte interventies

MET

- flanerende small talk met diverse individuen in de tussenruimte (creëer lichte gemeenschap om wij-zij te doorbreken)

Korte contacten verspreiden zich als een olievlek onder mensen

- Korte contacten hebben een collectief effect
  - zowel positief als negatief!
- Omgaan met deze ambiguïteit vormt een belangrijke uitdaging

Subway New York

De massa

Interventie-eenheid

Collectief effect

